

УДК 327:341(341.1):94

МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПОЛІЦЕНТРИЧНОМУ СВІТІ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

**ЦІВАТИЙ В.Г.,
Перший проректор
Дипломатичної
академії України
при МЗС України,
кандидат
історичних наук,
доцент кафедри
дипломатичної
та консульської
служби,
Заслужений
працівник освіти
України**

Рецензія на монографію:

Белова-Ганева Г. Актуални тенденции в защитата правата на човека / Габриела Белова-Ганева–София: КЛАСИК ДИЗАЙН ЕООД, 2013. – 268 с. ISBN 978-954-91109-8-2 (мова видання – болгарська).

Монографія професора Габрієли Белової-Ганєвої – оригінальне, сучасне й актуальне наукове дослідження, в якому проаналізовано міжнародно-політичні, міжнародно-правові, інституціональні та історичні особливості формування розвитку та реалізації механізмів захисту прав людини в зарубіжних країнах в умовах поліцентричного світу. Основні висновки праці зроблені болгарських науковцем у результаті залучення до наукового аналізу нових нормативно-правових актів, документів болгарських, українських та зарубіжних архівів, матеріалів вітчизняної та іноземної періодики, матеріалів європейської та світової судової практики.

Рецензенти даної праці – відомі болгарські дипломати і юристи-міжнародники: професор, Надзвичайний і Повноважний Посол, доктор юридичних наук, Мілан Міланов і доцент, доктор юридичних наук, Ніколай Марін.

Габрієла Белова-Ганєва – професор, доктор юридичних наук, декан правно(юридичного)-історичного факультету Югозападного університету «Неофіт Рилські» (м. Благоевград, Болгарія), де працює з майбутні-

ми юристами-міжнародниками, істориками, журналістами, спеціалістами з питань захисту прав людини та європейського права. У науковому доробітку Габрієли Белової-Ганевої шість монографій, три підручники і понад 300 наукових статей з проблем європейського права, європейської інтеграції, міжнародного публічного права і торговельного права. Чимало питань, порушених у монографії, стали предметом обговорення на заняттях зі студентами різних держав: Болгарії, України, Казахстану, США, Румунії, Македонії та ін.

Значимості рецензованій монографії додає актуальність дослідження. Для Болгарії, України та світової спільноти народів період ХХ – першої чверті ХХІ століття видався багатим на визначальні події, що кардинально змінювали їх подальший історичний розвиток на європейському континенті в умовах поліцентричного світу та в системі міжнародно-правових координат.

До рецензованої монографії увійшли наступні тематичні розділи (глави): розділ I. «Поняття та історичний розвиток прав людини»; розділ II «Механізми захисту прав людини»; розділ III «Нові тенденції в контексті захисту прав людини в Європі» та розділ IV «Права людини в Європейському Союзі». Монографія завершується бібліографією та документальними додатками (С. 213-266).

На особливий інтерес заслуговує розділ (глава) IV «Права людини в Європейському Союзі» (С. 163-208), в якому авторка аналізує сучасний стан справ щодо захисту прав людини в Європейському Союзі, окреслює їх перспективи розвитку, а також акцентує увагу на інституціональних і процесуальних проблемах застосування міжнародно-правових механізмів реалізації захисту прав людини в поліцентричному світі і в окремих державах глобалізованого світу.

Процеси універсалізації у сфері права і держави – один із важливих аспектів загальної глобалізації в сучасному світі. Глобалізація здійснює суттєвий вплив на трансформацію, зміни й модернізацію державно-правових і міжнародно-правових інститутів, норм і відносин на світовому, макро-регіональному і внутрішньорегіональному рівнях. Стимулює, прискорює і оновлює процеси універсалізації в галузі права, організації та функціонування держави. Усе це визначає актуальність юридичного аналізу змісту і сенсу основних напрямів загальних процесів глобалізації на сьогодні та перспективи розвитку європейського права і Європейського Союзу з урахуванням світових тенденцій,

зарубіжного досвіду і особливостей формування і розвитку державно-правової системи Болгарії в період до входження до Європейського Союзу цієї держави і вже у складі Європейського Союзу.

Наукова і практична значущість дослідження правових аспектів глобалізації посилюється тією обставиною, що в болгарській юридичній літературі ця проблема залишається недостатньо дослідженою.

Тематика юридичної (правової) глобалізації носить комплексний, багатогранний характер. Про позитивні й негативні процеси глобалізації сказано й написано досить багато. Принципово одне, що сучасна держава не повинна залишатися осторонь від глобалізаційних процесів, оскільки ні відмінити, ні призупинити ці об'єктивні процеси неможливо. Важливо визначити принципи й умови, за умови виконання яких підвищувалися б позитивні результати глобалізації та знижувалися б, мінімізувалися б її негативні наслідки для міжнародної спільноти.

Для цього варто виходити із одного основоположного принципа – *особистісного (людського) виміру глобалізації*, який повинен показати увесь спектр впливу глобалізації на людину, народи, їх інтереси, образ життя. Інструментом такого гуманітарного виміру саме і є права людини і права народів як головні ціннісні характеристики тих умов їх життєдіяльності, які визнані забезпечувати свободу, справедливість, гідність, ідентичність нації. Якщо окремі аспекти глобалізації не витримують перевірки правами людини, необхідно визнати їх антигуманними.

У системі процесів глобалізації, які є об'єктивно визначеними суспільним розвитком, варто виокремити *універсалізацію прав людини*, створення міжнародних-правових механізмів їх захисту, певне звуження суверенітету національних держав як умова глобальної дії стандартів прав людини, що розроблені міжнародним співтовариством, ефективності контрольних механізмів їх захисту.

Як і будь-яка науково-методична та творча праця, рецензована книга не позбавлена певних недоліків. Зокрема, хотілося б висловити зауваження-побажання автору до наступних її перевидань, а саме – включити до книги в більшому обсязі матеріали з ефективності застосування механізмів захисту прав людини із застосуванням компаративного аналізу на прикладах держав інших міжнародно-політичних регіонів, що, безперечно, надасть виданню ще глибшої змістовності й внесе

елемент компаративного (порівняльного) аналізу особливостей та національних надбань міжнародно-правових і політико-дипломатичних практик і моделей дипломатії.

У цілому ж, ми отримали у своє розпорядження доброякісну, змістовну, виважену в науково-теоретичному й методичному плані та видану на найсучаснішому поліграфічному рівні монографію.

Рекомендуємо нашим читачам це нове видання і сподіваємось, що ця книга зацікавить їх, а студентам-міжнародникам та слухачам Дипломатичної академії України при Міністерстві закордонних справ України допоможе в засвоєнні начальних курсів «Компаративна історія, теорія і практика дипломатії», «Світова дипломатія», «Дипломатія іноземних держав», «Політологія міжнародних відносин», «Зарубіжне регіоназнавство, країнознавство і міжкультурна політико-дипломатична комунікація», «Міжнародне право», «Європейське

право», «Міжнародно-правові механізми захисту прав людини» та ін.

Хочеться сподіватися, що ця монографія стане корисною знахідкою для юристів, політологів, майбутніх дипломатів і сучасних дипломатів-практиків, яким вона й адресована в першу чергу. А також тим, хто цікавиться сучасними підходами до дослідження міжнародного права, визначення місця особистості в міжнародно-правових координатах, до актуальних питань теорії, історії та практики дипломатії в її інституційному і глобалізаційному вимірі.

Рецензована праця написана на достатньо високому теоретичному та методичному рівні, буде цікавою для науковців, правників-міжнародників, професійних політиків, дипломатів, аналітиків у сфері зовнішніх зносин, викладачів, аспірантів, студентів.

Стаття надійшла до редколегії 25.01.2017

Рекомендовано до друку: 26.02.2017